

د (E) برخه : د خاوی د ساینس بنسټیزه اصول

پنځم لوست: د خاوری د پری شوی
برخی (Cross-Section) نشريج
او توضیح

Soil Profile

مهم اصطلاحات

د خاوری لاندی طرف **Subsoil**
د خاوری لاندی **Substratum**

طبقه

د خاوری پورته طرف **Topsoil**
د موادو او **Transformations**
توكیو بدلون په خاوره کی .
په خاوره کی د **Translocations**
توكیو يا موادو حرکت او
خوزښت.

هغه مواد او توکی چې
خاوری ته ورزیاتیری.
د باداو باران په وسیله سره د
خاوری تګ او خوزښت.

له یوی طبقي څخه بلی طبقي د
خاوری په پروفایل کي د باران د اوږدو په وسیله
سره د توكیو او موادو بي ځایه کیدل.

هغه توکی او مواد چې خاوره یې
له لاسه ورکوي

د خاوری نيمه خوا يا مقطع
د خاوری د (A,E,B) افقونو يا
قشرونو یوځایی حالت ته ویل کيری.

د خاوری مقطع پا پروفایل څه شی دی؟

- د خاوری مقطع (soil profile) د خاوری د عمودی عرضی مقطعی څخه عبارت ده
- کله چې څرګندېږي د خاوری پیلاپیلی برخی باید معلوم شی.

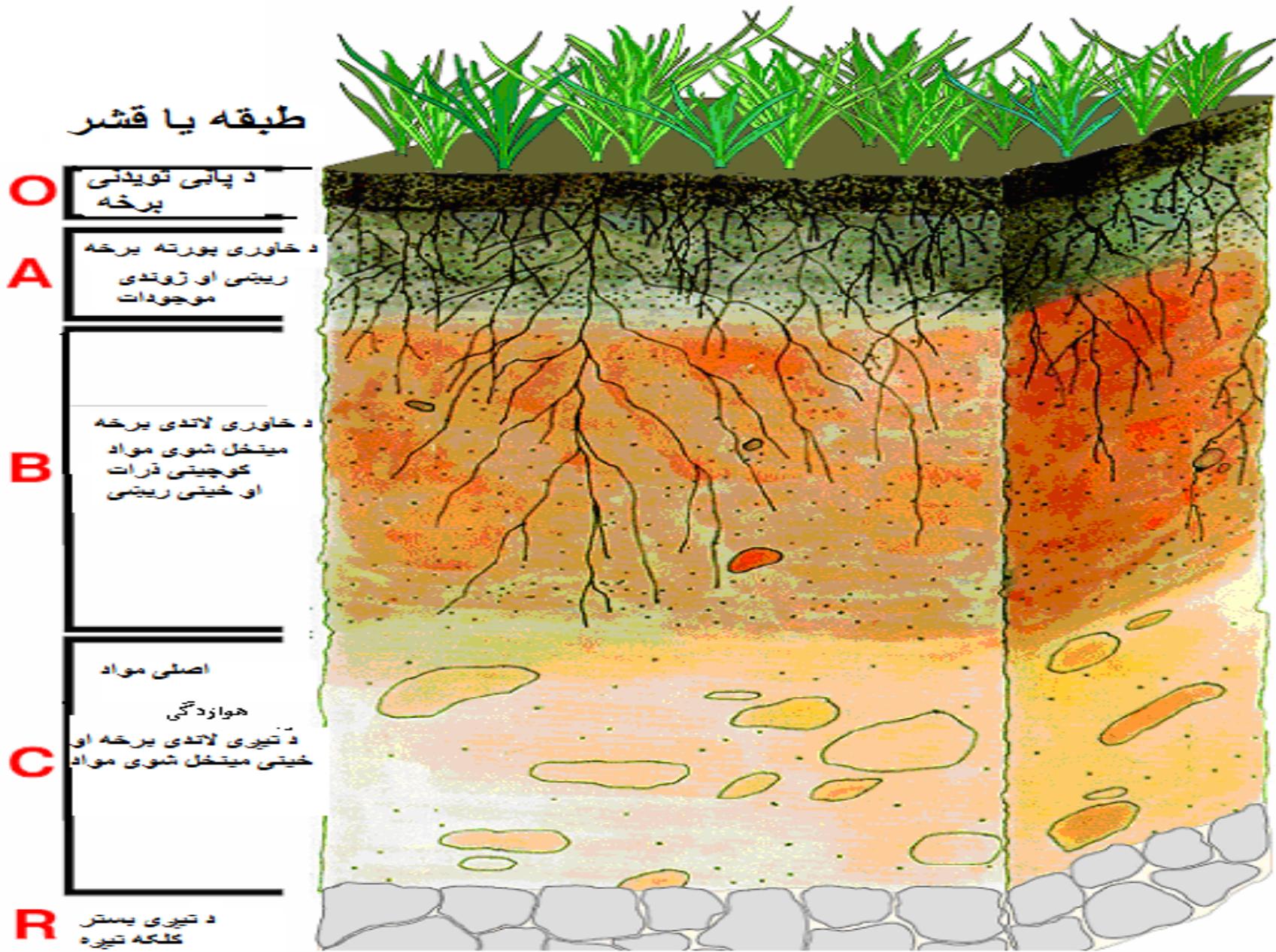
د خاوری مقطع یا پروفایل څه شی دی؟

- د خاوری هر قشر یا طبقه د فزیکی او کیمیاوی ځانګړتیاو پر اساس یو له بله توپیر لري
- دغه توپیرونې د خاوری د جوریدونکو عواملو د متقابلي اغیزی په نتیجه کی مینځ ته راخی:
 - اصلی مواد Parent material
 - مخ ځور Slope
 - Weathering (time) د جوي حالاتو په وسیله سره د شیانو په خصوصیاتو او ځانګړتیاو کی بدلون ته ویل کېږي.
 - اقلیم (اویه او هوا) Climate
 - اصلی سابه Native vegetation

د خاوری مقطع یا پروفائل څه شی دی؟

■ د خاوری مقطع (Soil Profile) په عمومی توګه له ۹. څخه تر ۱,۵ میټرو ژورروالی پوري مطالعه کېږي.

د خاوری د مقطع مهم قشرونه یا طبقي

د خاوری په مقطع کی خاوره د وخت په نیریدو سره څنګه بدلون مومنی؟

- خاوری د وخت په نیریدو سره د چاپیریال په وړاندی د غږګون په توګه بدلون مومنی.
- چاپیریال د خاوری د جوریدونکو عواملو تر اغیزی لاندی رائحی.

د خاوری په مقطع کی خاوره د وخت په تیریدو سره خنګه بدلون مومي؟

- د دغو بدلونونو عوامل او لاملونه کېداي شی په څلورو پرسو (اوښتونونو) باندی طبقه بندی شی:
- اضافي توکي additions لکه ریزیدلی پاني، د باد په وسیله ګردونه یا کیمیاوی مواد د هوا د کړتیا کېداي شی په خاوره کی علاوه شی.
- ضایعات هغه مواد دی چې د خاوری څخه د احتکال او مینځلی عملی (leaching or erosion) په وسیله له مینځه ولاړ شي.

د خاوری په مقطع کي خاوره د وخت په تيريدو سره خندگه بدلون مومي؟

- ددغو بدلونونو عوامل او لاملونه کیدای شی په څلورو پروسو (اوښتونونو) باندی طبقة بندی شی:
- (Translocations) مواد کولای شی د خاوری په مینځ کی د ځای تغیر او بدلون وکړي.
- دغه کار په خاوره کی د ژوری مینځنۍ یا د هغه حرکت چې پورته لوري ته د اوږو د تبخیر په وسیله مینځ ته راځي.

د خاوری په مقطع کي خاوره د وخت په تيريدو سره خندگه بدلون مومي؟

- ددغو بدلونونو عوامل او لاملونه کیدای شی په څلورو پروسو (اوېښتونونو) باندی طبقة بندی شی:
- د شکل او بنی بدلون (Transformations) مواد کولای شی په خاوره بدلون وکړی.
- ددی عمل ییاګی عبارت دی د عضوی موادو له ورستیدو، ؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟؟ د معدنی موادو په کوچینیو ذراتو یا کیمیاوى تعاملات.

د خاوری په مقطع کي خاوره د وخت په تيريدو سره خندگه بدلون مومي؟

- هر يو اوښتون په بیلابیلو ژورتیاو او بیلابیلو بنو کي ترسره کېږي.
- د وخت په تيريدو چې خاوره زړېږي، افقى طبقى وده کوي او په پايله کي بدلونونه مینځ ته رائي.

دخاوري په مقطع کي د بدلونو لامونه او اسیاب

ریژیدلی پاتی، گردونه او کیمیاوی مواد - **1. Additions**

هغه توکی چی د احتکال او مینځلو په نتیجه کی د لاسه تللي وی **2. Losses** -

هغه مواد چی دخاوري په مینځ کی حرکت **3. Translocation** —
کوي او څای بدلوی

هغه مواد چی په خاوره کی بدلون مومن **4. Transformation** —

د خاوری د مقطع مهم قشرونه (Horizons) کوم دی او څنګه یو له بله توپیر لري؟

■ دری دوله افقونه یا قشرونه موجود دی چې اصلی افقونه ورنه ويں کېږي:

A Horizon •

B Horizon •

C Horizon •

د خاوری د مقطع مهم قشرونه (Horizons) کوم دی او ځنګه یو له بله توپیر لري؟

■ "افق"

- له عضوی طبقی څخه عبارت دی چې قسمًا د حیواناتو او نباتاتو له پاتیشونو څخه مینځ ته راغلی دی.
- په عمومی توګه دا طبقه هغه خاوره کي مینځ ته راچى چې کرهنیزه فعالیت او کار پکښی ونشی لکه ځنګلونه.

د خاوری د مقطع مهم قشرونه (Horizons) کوم دی او خنگه یو له بله توپیر لري؟

- "A" افق په عمومي توګه د خاوری پورته طرف (topsoil) ته اشاره کوي او دا هغه سطحه يا برخه ده چې عضوي مواد هلته ټوليردي.
- د وخت په تيريدو سره دغه طبقه خب، او سپنه او داسی نور مواد دخاوری مينځلو په نتيجه کي له لاسه ورکوي.
- دغه عمل ته **eluviation** وايي.
- "A" افق د نبات د ريني دنم او همدارنگه د نورو کو چينيو ژونديو موجوداتو (microorganisms) لپاره ډير په زره پوري چاپيریال برابروي.

د خاوری د مقطع مهم قشرونه (Horizons) کوم دی او خنگه یو له بله توپیر لري؟

- د. "E." افق دغه ټشر د (eluviation) لپاره ستره او پراخه زون شمېرل کېږي
- ددى لپاره چې خته، کېمیاوی توکي او نور عضوي مواد دېر پریمنحل کېږي، دغه افق یا ټشر روښانه رنګ لري.
- دغه کار په عمومي توګه په شګلنډ خاروھ په ټنګلاتو کې چيرته چې د اورېښت اندازه لوره وي ترسره کېږي.

د خاوری د مقطع مهم قشرونه (Horizons) کوم دی او خنګه یو له بله توپیر لري؟

- د "B" افق دغه قشر یا افق د خاوری لاندی طرف (subsoil) نه اشاره کوي.
- په عمومي توګه دغه قشر یا افق ته د پولیدني زون وايي دا ئکه چې کيمياوي توکي چې د A او E له افقونوڅخه پريمنهل کېږي پدغه افق یا قشر کي تراکم او پولیدنه کوي.

د B افق

- دغه تراکم يا تولیدنی نه (illuviation) ويل کېرى. دغه افق يا قشر د A د افق په پرتله لب عضوی مواد لري ولی دېره خته لري.
- دخاوري د (A,E,B) افقونو يا قشرونو يوچايی حالت نه ويل کېرى.
- پدغه افق کي په عمومي توګه د نباتاتو رىبنى وده او نمو كوي.

د خاوری د مقطع مهم قشرونه (Horizons) کوم دی او څنګه یو له بله توپیر لري؟

- د "C" افق دغه افق د خاوری د لاندی برخی (substratum)
- دغه افق د A او B چانګړتیاوی نلری چکه په لې اندازه سره د خاوری د جوربنت د اوښتونونو تر نفوذ لاندی رائی.
- په عمومي توګه د خاوری د اصلی توکيو (parent material) په نوم سره یادېږي.

د خاوری د مقطع مهم قشرونه (Horizons) کوم دی او خنگه یوله بله توپیر لری؟

- د."R" افق
- دغه افق د تپی بستر، لکه د آهک تپی، شگلنه پا
گرانیت جوروی.
- د C نر افق لاندی ځای او موقعیت لری.

د خاوری مونولیٹ

د خاوری د مقطع افقونه

- افق O عضوی طبقة پانی، ریینی او وراسته شوی عضوی مواد.
- افق A د خاوری پوره طرف (Topsoil)
- افق B د خاوری لاندی طرف (Subsoil)
- افق C لاندی طبقة (Substratum)
- افق R د نیزی بستر یا کلکه نیزه د C افق لاندی

د خاوری د مقطع اصلی قشرونه یا طبی

طبیه یا قشر

O

د پائی تویدنی
برخه

A

د خاوری پورته برخه
ریتی او ریوندی
موجوادات

B

د خاوری لاندی برخه
میتلخل شوی مواد
کوچیتی فرات
او خیتی ریتی

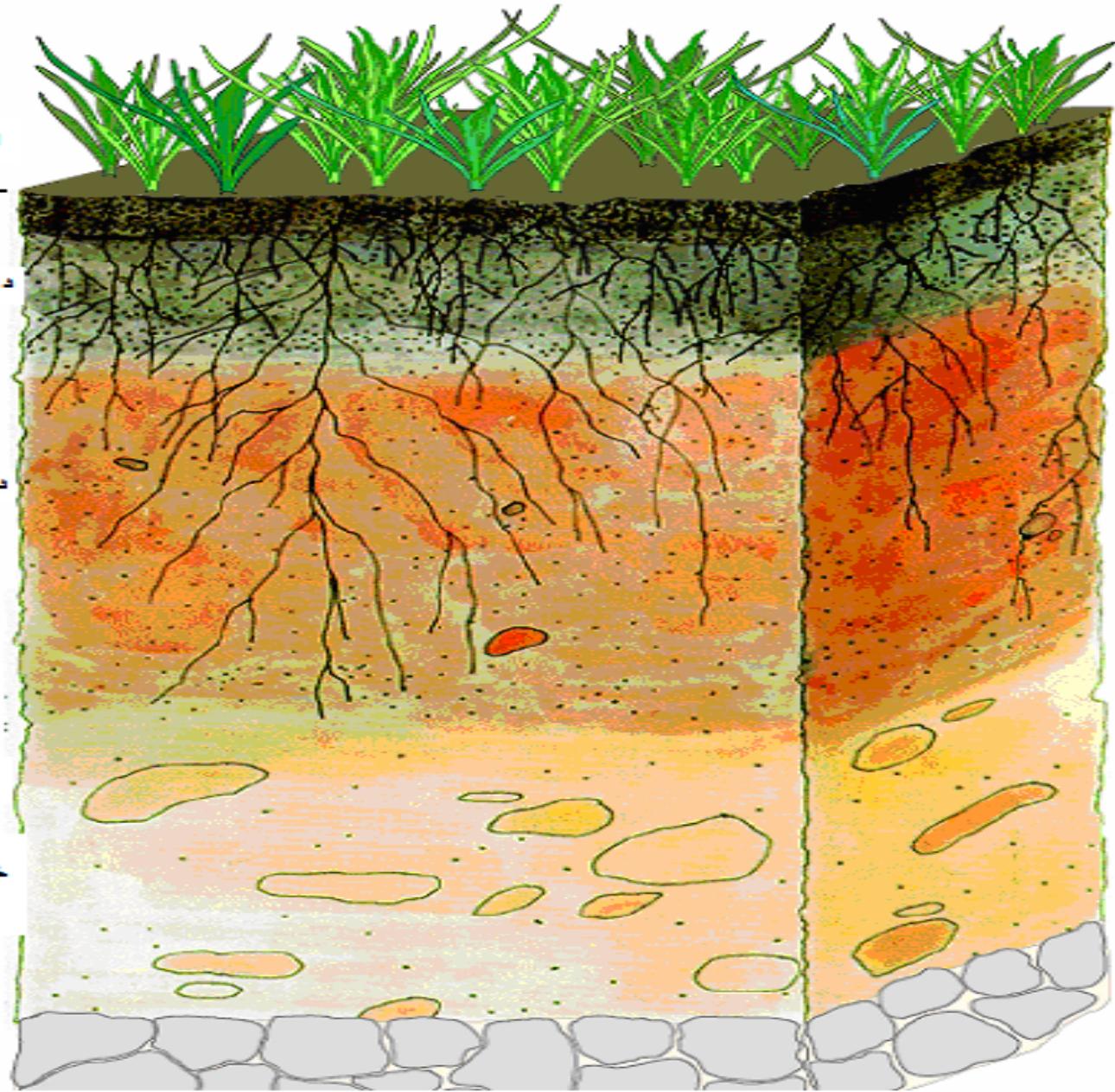
C

اصلی مواد
هوازدگی

د تیپری لاندی برخه او
خیتی میتلخل شوی مواد

R

د تیپری پیمندر
کلکه تیپر

بیا کتنه او لندیز

- د خاوری نیمه خوا يا مقطع تشریح کړئ.
- دا تشریح کړئ چې د وخت په تیریدو سره خاوره په مقطع کې څنګه بدلون مومي.
- د خاوری د مقطع د افقونو تر مینځ توپیرونه په ګوته کړئ.